

ich zadaniem jest umożliwienie zgromadzenia materiałów dla napisania pracy magisterskiej. Praktyki mogą być jedno- lub dwumiesięczne.

Wydaje się, że taki proces kształcenia może gwarantować dopływ dobrze wykształconych kadr średnich o odpowiednim zasobie wiedzy teoretycznej oraz dobrej znajomości funkcjonowania przedsiębiorstw i kadr o wyższym wykształceniu – o profilu zgodnym z indywidualnymi zainteresowaniami. Taki proces kształcenia w większym stopniu aniżeli dotychczasowy odpowiadałby potrzebom i praktyce działania jednostek obsługi ruchu turystycznego.

Prof. dr hab. Anna Nowakowska
Instytut Planowania i Ekonomiki Regionu
Akademia Ekonomiczna w Krakowie
ul. Rakowiecka 27
31-510 Kraków

Wpłynęło:
15 sierpnia 1992 r.

Monika Unrug

PRAKTYKI KURSOWE W OCENIE STUDENTÓW SPECJALIZACJI TURYSTYCZNEJ AKADEMII EKONOMICZNEJ W KRAKOWIE

L'ÉVALUATION DES PRACTIQUES DE COURS PAR LES ÉTU- DIANTS DE SPÉCIALISATION TOURISTIQUE DE L'ACADÉMIE ECONOMIQUE À CRACOVIE

COURSE PRACTICE AS SEEN BY THE STUDENTS OF TOURISM AT THE ECONOMY ACADEMY IN CRACOW

Praktyki kursowe dla studentów studiów stacjonarnych Akademii Ekonomicznej w Krakowie organizowane są po VI semestrze i trwają cztery tygodnie. Podlegają one obowiązkowemu zaliczeniu na równi z pozostałymi przedmiotami objętymi planem studiów¹.

¹ Por. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1972 r. w sprawie praktyk studentów szkół wyższych (DzU. 1972, nr 14, poz. 94).

Podstawowym celem tychże praktyk jest zapoznanie studentów z operatywną działalnością przedsiębiorstw obsługi ruchu turystycznego. Ponadto umożliwiają one studentom uzupełnienie i pogłębienie wiedzy teoretycznej, zwłaszcza w zakresie ich doświadczenia zawodowego oraz wyrobienie umiejętności wiązania wiadomości teoretycznych – nabytych w ciągu trzech lat studiów – z działalnością praktyczną przedsiębiorstwa.

Dla realizacji tak sformułowanego celu i osiągnięcia zamierzonych efektów praktyki kursowe powinny być organizowane w jednostkach obsługi ruchu turystycznego o pewnej tradycji działania, zróżnicowanych formach obsługi, dobrej organizacji, zatrudniających pracowników, którzy, posiadając specjalistyczne wykształcenie i odpowiednią praktykę, mogliby przekazywać wiedzę i umiejętności praktyczne studentom.

Jednakże w rzeczywistości tak nie jest. Wynika to z jednej strony z trudności zorganizowania grupowych praktyk kursowych w przedsiębiorstwach turystycznych o podanych powyżej cechach, z drugiej zaś z konieczności wykorzystywania praktyk kursowych dla zgromadzenia części materiałów empirycznych niezbędnych do realizacji prac magisterskich.

Rozszerzenie celu praktyk kursowych o zbieranie materiałów do pracy magisterskiej rzutuje na wybór miejsca ich odbywania. Determinowane jest ono tematem pracy magisterskiej i możliwościami zgromadzenia odpowiednich danych empirycznych. W tych warunkach studenci kierowani są na praktykę kursową do przedsiębiorstw czy instytucji, których działalność wiąże się z tematem ich pracy magisterskiej. Stąd też w wielu przypadkach z góry rezygnuje się z realizacji podstawowego celu praktyki kursowej na korzyść prawidłowej realizacji programu studiów na seminariach magisterskich.

Rozwiązanie takie podyktowane jest koniecznością i nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Potwierdzają to wyniki badań dotyczące oceny przebiegu i przydatności praktyk kursowych prowadzone wśród studentów specjalizacji turystycznej naszej Uczelni od roku 1985 do 1990 r.

Z przeprowadzonych badań wynika, że praktyki kursowe dla studentów specjalizacji turystycznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie realizowane były bądź w oparciu o uczelniany program praktyk, bądź bez jego wykorzystania.

Praktykę kursową realizowaną według uczelnianego programu odbywało, w całym okresie objętym badaniami, 52,8% studentów, pozostali (47,2%) bez programu.

Bez względu na przebieg realizacji praktyki 68,2% studentów wykonywało ponadto różnorodne czynności na rzecz przedsiębiorstwa, zlecane przez zakładowego opiekuna praktyk, a 94,4% zbierało materiały niezbędne do pracy magisterskiej.

Przebieg praktyk kursowych budził pewne zastrzeżenia praktykantów. Zaledwie 35,8% odbywających praktyki w latach 1985–1990 oceniło ich

przebieg i związaną z tym realizację podstawowego celu w stopniu co najmniej dobrym.

Wysoka ocena przebiegu praktyk kursowych wynikała zdaniem studentów z właściwej ich organizacji, pełnej i rzetelnej realizacji programu, rodzaju i zakresu zadań przydzielanych do wykonania, pozwalających z jednej strony na wykorzystywanie dotychczasowej wiedzy uzyskanej w czasie studiów, z drugiej zaś na zwiększenie zasobu wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych. Studenci włączani byli do sporządzania programu i kalkulacji różnego rodzaju imprez turystycznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych, analizy sprzedaży świadczonych usług turystycznych, badania stopnia wykorzystania bazy turystycznej itp.

Wśród relatywnie wysoko oceniających przebieg praktyki 63,6% odbywało ją według uczelnianego programu, 36,4% bez jego wykorzystania.

Natomiast pozostała część objętych badaniami (64,2%), a więc zdecydowana większość, uznała, że przebieg praktyk był niezadowolający i oceniła go w stopniu niedostatecznym. Ich zdaniem czas trwania praktyki był niewłaściwie zagospodarowany i wykorzystywany, zadania przydzielane praktykantom do wykonania były mało konstruktywne i często niezgodne z ich dotychczasowym przygotowaniem i kierunkiem studiów.

Wydaje się, że spowodowane to było m. in. organizacją praktyk kursowych w lipcu, a więc w czasie trwania szczytu sezonu turystycznego. W tym okresie pracownicy przedsiębiorstw turystycznych przeciążeni są pracą i nie są w stanie poświęcić dostatecznej ilości czasu dla studentów odbywających praktykę. Ponadto przyczyn tego stanu rzeczy należy także upatrywać w niedostatecznym stopniu przygotowania specjalistycznego praktykantów. Wynika to z kolei z braku korelacji programu nauczania z terminem praktyk kursowych. Studenci turystyki rozpoczynają pierwsze wykłady z zakresu tej specjalizacji dopiero na IV roku, a więc po odbyciu i zaliczeniu praktyki. Tak więc praktykę kursową rozpoczynają przed wysłuchaniem jakiegokolwiek wykładu z turystyki, stąd też zakres przydzielanych im prac do wykonania, związanych ze specyfiką przedsiębiorstwa turystycznego, musi być z konieczności ograniczony. W konsekwencji dla większości studentów praktyki kursowe z punktu widzenia realizacji ich podstawowego celu są mało efektywne. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w opiniach respondentów na temat korzyści wynoszonych z tego rodzaju praktyk.

Spośród odbywających praktyki kursowe w latach 1985–1990 26,4% podkreślało, że przez uczestnictwo w tego rodzaju praktyce zwiększył się ich zasób wiedzy praktycznej, 13,2% umożliwiona została konfrontacja wiedzy teoretycznej z praktyką gospodarczą, 85,7% realizacja tematu pracy magisterskiej na VIII semestrze².

² Studenci wymieniali więcej niż jedną korzyść wyniesioną z praktyki, stąd też uzyskane wyniki nie sumują się do 100%.

Tak więc korzyści wynikające z praktyki kursowej związane były przede wszystkim z zebraniem materiałów do pracy magisterskiej, a nie z realizacją podstawowego celu tego typu praktyk. Z tego punktu widzenia praktyka kursowa przyniosła określone korzyści niewielkiemu – nie przekraczającemu 27,0% – odsetkowi praktykantów.

Tym samym charakter praktyki kursowej uległ zmianie. Przekształciła się ona bowiem w praktykę dyplomową I stopnia.

Wydaje się, że taka sytuacja nie może się upowszechniać. Studenci odczuwają niedosyt wiadomości i umiejętności praktycznych, który to niedosyt może być wyeliminowany w znacznym stopniu przez właściwie zorganizowaną i przebiegającą praktykę kursową. Jednakże konieczne jest zwiększenie jej efektywności. Podkreślało to aż 95,5% studentów, bez względu na rok odbywania praktyki, jej przebieg oraz korzyści osiągane w wyniku jej realizacji. Zdaniem 85,6% praktykantów jest to możliwe do przeprowadzenia.

Pomimo że aż 85,6% studentów stwierdzało możliwość efektywniejszego wykorzystania praktyk kursowych w procesie kształcenia, tylko 38,2% spośród nich podawało konkretne propozycje działań pozwalających na jego zwiększenie.

Zdaniem studentów zwiększenie efektywności praktyk kursowych możliwe jest poprzez: organizację grupowych praktyk kursowych wyłącznie w przedsiębiorstwach turystycznych posiadających do tego odpowiednie warunki (82,8%), wydłużenie czasu trwania praktyki do sześciu tygodni, co umożliwi zarówno realizację podstawowego celu praktyk tego typu jak i zebranie materiałów do pracy magisterskiej (79,1%), zwiększenie opieki nad praktykantami i to tak ze strony zakładowych, jak i uczelnianych opiekunów praktyk (62,6%), włączenie studentów do prac wymagających co najmniej średniego wykształcenia (57,8%), wyeliminowanie przypadkowych i niekonstruktywnych rodzajów pracy jak np. porządkowanie, pieczętowanie druków, roznoszenie poczty itp. (52,7%), zwiększenie wynagrodzeń za praktykę (47,3%), dostosowanie programu i harmonogramu praktyk do warunków i miejsca ich odbywania (46,2%), zmianę terminu rozpoczynania praktyk kursowych – nie w sezonie turystycznym – (34,9%), prowadzenie praktyki w wielu instytucjach czy zakładach: biurach podróży, hotelach, działach socjalnych zakładów pracy zajmujących się turystyką socjalną (15,9%), zwiększenie wymagań przy zaliczaniu praktyki (13,3%).

Przytoczone powyżej kierunki działań mogące zdaniem studentów zwiększyć efektywność praktyk kursowych są bardzo zróżnicowane. Można wśród nich wyodrębnić działania skierowane ku przedsiębiorstwom, w których organizowana jest praktyka, uczelni – a więc jej organizatorowi – oraz uczestnikom tej formy kształcenia. Większość z nich bez względu na udział zgłaszających jest słuszna i może wpływać na zwiększenie skuteczności tego typu praktyk.

Zaprezentowane wyniki badań nie tylko wskazują na konieczność modyfikacji praktyk kursowych, lecz także zarysowują kierunki działań pozwalające na zwiększenie ich przydatności w procesie kształcenia specjalistów z zakresu turystyki w Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Działania te jednakże przesunięte zostaną w czasie, ograniczone bowiem możliwości finansowe Uczelni spowodowały, że w bieżącym roku akademickim decyzją Rady Wydziału praktyki kursowe zostały zawieszone.

Mgr Monika Unrug
Instytut Planowania
i Ekonomiki Regionu
Akademia Ekonomiczna w Krakowie
ul. Rakowiecka 27
31-510 Kraków

Wpłynęło:
15 sierpnia 1992 r.

Jerzy Kuczyński

ZAJĘCIA TERENOWE JAKO SZCZEGÓLNA FORMA PRAKTYKI STUDENTÓW EKONOMIKI TURYSTYKI

LES ACTIVITÉS SUR LE TERRAIN EN TANT QUE FORME PARTICULIÈRE DE LA PRATIQUE DES ÉTUDIANTS D'ECONOMIQUE DU TOURISME

FIELD STUDY AS A PARTICULAR FORM OF PRACTICE FOR STUDENTS OF TOURISM ECONOMICS

W przeciwieństwie do dyscyplin eksperymentalnych, w których nabytą wiedzę można konfrontować z rzeczywistością drogą doświadczeń, kształcenie ekonomistów napotyka na zauważalną lukę między warsztatem naukowym i procesami poznawczymi a rzeczywistością życia społeczno-gospodarczego.

Luka ta powodowana była nie tylko centralistycznym modelem gospodarczym, naginającym często teorie czy hipotezy do intencji Centrum gospodarczego. Jest ona w pewnym stopniu cechą immanentną charakteru nauk ekonomicznych, które odzwierciedlają – choć podobne i powtarzalne – ale przebiegające zawsze bardzo indywidualnie procesy uwarunkowane wielkością i różnorodnością czynników i zjawisk.

Nie sposób zatem nie doceniać wagi wysiłków w przełamywaniu izolacji wiedzy ekonomicznej, serwowanej studentom, od praktyki społeczno-gospo-